

ПЕДАГОГИЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДИГИТАЛНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЧУЖД ЕЗИК: ПРЕДИМСТВА И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ирена Димова, Пламен Цветков, Михал Павлов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Целта на тази статия е да разгледа педагогическото приложение на дигиталните технологии в сферата на чуждоезиковото обучение в България, като постави акцент върху предимствата и предизвикателствата, свързани с включването на новите технологии в часовете по чужд език. Прави се обзор на публикации от българския научен дискурс, чийто изследователски обект са дигиталната компетентност и информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в класната стая по чужд език, като се използва методологията на съдържателния анализ.

Ключови думи: дигитална компетентност; ИКТ; чуждоезиково обучение; български контекст

Въведение

Дигиталните технологии са неизменна част от бързо променящия се глобализиран свят и придобиват все по-съществена роля в осигуряването на качествено образование, като подпомагат развитието на редица ключови компетентности, съобразени с нуждите на професионалното и личностното израстване на гражданите. В *Референтната рамка за ключови компетентности за учене през целия живот* (Key Competences for Lifelong Learners 2019, р. 5¹), публикувана от Европейската комисия, дигиталната компетентност е представена като една от осем ключови компетентности, които взаимно се допълват и обогатяват, допринасяйки за успешен живот в обществото: езикова грамотност; многоезикова компетентност; математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите; дигитална компетентност; умения за учене; социални и граждански компетентности; инициативност и предприемачество; културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество. Целта на настоящата статия е да разгледа взаимовръзката между две от гореизложените ключови компетентности, а именно дигиталната компетентност и изучаването на чужди езици.

Това изследване се фокусира върху проследяване на взаимодействието между дигитална компетентност и чуждоезиково обучение в българския културен контекст. Неговата основна задача е да анализира и очертае педагогическото приложение на дигиталните технологии в преподаването, ученето и оценяването по чужд език, като постави акцент върху предимствата и предизвикателствата при употребата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в чуждоезиковото обучение. Поставената задача се реализира чрез преглед и анализ на съществуващи научни публикации в България, които разглеждат приложението на дигиталните технологии в обучението по чужд език. По този начин статията запълва съществуваща празнина в българския научен дискурс по отношение на изграждането на обща картина за спомагателната роля на ИКТ в класната стая по чужд език. Очертаната изследователска ниша се запълва чрез разглеждането на следните изследователски въпроси:

1. Каква е ролята на ИКТ за подпомагане на обучението по чужд език според съществуващите научни публикации в България?

2. Как съществуващият научен дискурс представя предимствата и предизвикателствата при употребата на ИКТ в часа по чужд език?

Тази обзорна статия възприема като методологичен подход съдържателния анализ и синтеза на съвременни публикации (книги, статии в научни списания и сборници, глави от монографични трудове и др.) в областта на чуждоезиковото обучение с фокус дигиталната компетентност и ИКТ в обучението по чужд език. Проучването е направено в периода септември – ноември 2023 г. и разглежда научни трудове, публикувани основно след 2010 г. Анализираните публикации са предимно на следните езици: български, английски и немски. Направеният контент-анализ разглежда и квалифицира събрания корпус от публикации на базата на две основни теми, свързани с гореспоменатите изследователски въпроси: педагогическа роля на ИКТ в обучението по чужд език, както и положителни и отрицателни страни на интегрирането на ИКТ в часовете по чужд език.

Педагогическа роля на ИКТ в обучението по чужд език

Анализът на корпуса от научни публикации започна с проследяване на педагогическата роля на дигиталните технологии в преподаването, ученето и оценяването по чужд език. Разгледаният корпус от трудове представя широк набор от дигитални инструменти или ИКТ, изпълняващи спомагателна роля в часовете по чужд език: например учебни платформи (Moodle, eTwinning, Duolingo), виртуални класни стаи (BigBlueButton, Microsoft Teams, Google classroom, Zoom), уеббазирани инструменти с подпомагаща педагогическа функция (Kahoot, Padlet, Mentimeter, Zumpad), електронни ресурси (електронни речници, аудио и видео материали в уебсайтове за

споделяне на информация, социални мрежи и дискуссионни форуми) и др. Според анализираните научни публикации използването на подобни ИКТ в часовете по чужд език обикновено се свързва с ключовата педагогическа цел подпомагане и улесняване процеса на развитие на езиковите умения – както рецептивните, така и продуктивните (Ivanova 2015, Dimitrova 2022, Hristov 2022, Pavlova & Tsvetkov 2022 и др.).

Редица научни трудове проследяват педагогическото приложение на ИКТ с цел развиване на езиковите умения. Например Р. Иванова посочва, че използването на ИКТ в процеса на развиване на уменията писане по чужд език оказва положително влияние на редица равнища, като например качеството на готовия продукт (писмен текст) и оптимизиране постигането на целта (създаване на текст на чужд език) (Ivanova 2015, pp. 713 – 714). Наблюденията на Р. Христов потвърждават, че дигиталните технологии подпомагат и развиване на уменията слушане с разбиране, като привличат интереса на обучаемите, ускоряват натрупването на лексика и добавят визуален елемент, който илюстрира текста за слушане (Hristov 2022, p. 30). Положително влияние на интегрирането на ИКТ върху развиване на уменията говорене установяват Г. Павлова и П. Цветков на базата на изследване на поведението на обучаеми във виртуални класни статии. Резултатите от проучването ясно показват, че устната комуникация в онлайн среда способства преодоляването на езикови трудности, изграждането на емпатия между общуващите и придобиването на увереност в процеса на устното изразяване на чужд език (Pavlova & Tsvetkov 2022, p. 59). Освен спомагателната роля на дигиталните технологии за развитие на езиковите умения анализираният научен дискурс също така доказва, че ИКТ способстват и изучаването на граматика и лексика като средства за подпомагане на рецептивните и продуктивните умения. Както отбелязва Ц. Господинова, внедряването на новите технологии в час подобрява начина на представяне на новия материал и така стимулира усвояването на лексикални единици и граматични структури чрез повишаване активността на участниците в учебния процес (Gospodinova 2022, p. 79).

Друга педагогическа роля на ИКТ в чуждоезиковото обучение, на която се обръща особено внимание в някои от анализираните научни трудове, са проверката и оценката на езикови умения (Metz & Tsvetkov 2012, Tchitchova 2022, Ivanova 2023, p. 14). Д. Мец и П. Цветков подчертават двустранното положително влияние, което оказват ИКТ при оценяването на езикови знания/умения както за преподавателите по чужд език, така и за учащите, а именно: преподавателят има възможност да проследи и оцени сравнително бързо моментното състояние на знанията на изучаващите езика, за да предложи начини за преодоляване на установени дефицити; учащите, от своя страна, получават бърза обратна връзка и могат да пла-

нират самостоятелно действия за самоподготовка или самоусъвършенстване (Metz & Tsvetkov 2012, p. 44). Тези наблюдения се подкрепят и от Р. Иванова, която допълва, че използването на ИКТ предоставя различни възможности за автоматизирана и мултимодална (аудио-визуална) обратна връзка (Ivanova 2023, p. 14).

От анализа на разгледаните до този момент научни трудове се очертава основното педагогическо приложение на дигиталните технологии в чуждоезиковото обучение за подпомагане развитието и оценката на езикови знания и умения, при което на преден план изпъкват редица предимства и положителни страни: например разнообразие и лесен достъп до ресурси, мотивиращ ефект за участниците в учебния процес, преодоляване на езикови бариери и ускоряване на езикоусвояването, както и бързина и разнообразие при предоставянето на обратна връзка за обучаемите. Следващият раздел разглежда по-обстойно предимствата на ИКТ в часа по чужд език, като добавя и често срещани предизвикателства и недостатъци, дискутирани в научния дискурс.

Предимства и предизвикателства при употребата на ИКТ в часа по чужд език

Според анализираните в това изследване научни трудове приложението на дигиталните технологии в часовете по предмета чужд език е комплексно и включва както положителни, така и отрицателни страни. Анализираните публикации извличат и установяват тези предимства и недостатъци въз основа на три основни подхода:

- събиране на емпиричен материал чрез анкетно проучване, експеримент и/или наблюдение (Danova & Danov 2022, Dyballa 2022, Gospodinova 2022, Koeva 2022);

- анализ и синтез на съществуващи публикации в страната и чужбина (Kremenska 2012, Iliyazova 2020, Vasilev 2022);

- анализиране на характерните особености на конкретни дигитални платформи и приложения (Valova 2018, Monev 2020, Kaisheva 2021, Todorov & Vesselinov 2021, Koleva 2022).

На базата на тези подходи изследваните трудове очертават широка палитра от предимства на приложението на ИКТ в сферата на чуждоезиковото обучение, като на преден план изпъкват две основни категории: 1) общи предимства, които излизат извън рамките на чуждоезиковото обучение и могат да бъдат отнесени до други дисциплини, чието преподаване е подпомогнато от ИКТ; 2) специфични за чуждоезиковото обучение предимства. Първата категория покрива положителни аспекти, като например предоставяне на обучаемите на бърз достъп до информация, лесна комуникация и обмен на идеи с другите участници в учебния процес, както и независи-

мост на обучението по отношение на време и място (вж. Kremenska 2012, р. 566). Подобни наблюдения се потвърждават в голяма степен от научни трудове, надхвърлящи чуждоезиковото обучение и разискващи проблематиката на дигитализацията в образованието по принцип (вж. напр. Danov 2020, Peycheva-Forsyth & Aleksieva 2022). Във втората категория се наблюдават специфични за чуждоезиковото обучение положителни аспекти, пример за които е гореспоменатата функция на ИКТ за подпомагане развиването на езиковите умения по четене, слушане, писане, говорене, както и на способността за уместна и адекватна употреба на езика в различни комуникативни ситуации (вж. Ivanova 2015, Hristov 2022 и др.). Тази подпомагаща функция на ИКТ е тясно свързана с придаването на по-голяма автентичност на учебния процес чрез осигуряването на обучаемите на достъп до реални форми на езика. Както споменава А. Кременска, чуждоезиковото обучение, подпомогнато от дигиталните технологии, предоставя широк набор от автентични материали и възможност за практикуване на езика в реални комуникативни ситуации с естествени и други носители на езика (Kremenska 2012, р. 565), което е предпоставка за развитието и на межкултурна комуникативна компетентност, особено важен аспект в съвременното обучение по редица езици като например английския, немския и др. (вж. напр. Koeva 2010, Dimova 2020).

Друго съществено предимство на интегрирането на ИКТ в чуждоезиковото обучение е овластяването на изучаващите езика – учащите застават в центъра на обучителния процес и започват да изпълняват по-активна роля, придобивайки по-голяма самостоятелност и контрол в процеса на учене; те подобряват познанията си по езика и комуникативните си способности, следвайки свой собствен стил и темпо на учене. Анализиранияте в тази статия публикации препоръчват прилагането на четири основни подхода за овластяване на учащите езика:

- хибридно или смесено обучение (Ivanova 2015, Neikova 2015, Slavova 2021);
- обърната класна стая (Koeva 2021, pp. 94 – 95, Hristov 2022);
- проблемно ориентирано обучение (Neikova 2017);
- обучение, базирано на образователни игри (Iskarova 2017, Mladenova 2022).

Хибридно или смесено обучение (англ. *blended learning*) се явява като най-общ подход, който съчетава използването на онлайн комуникация и образователни ресурси с методите на традиционната класна стая, докато обърната класна стая, обучението, базирано на образователни игри, и проблемно ориентираното обучение представляват конкретни негови проявления. Например обърната класна стая (англ. *flipped classroom*) е вид смесено обучение, което изисква от учениците да изпълняват външни задачи,

свързани с четене и слушане предимно на онлайн материали, а в реалната класна стая да изпълняват по-сложни задачи, като обсъждане и анализиране на различни теми и разрешаване на проблеми. Както посочва Р. Христов, включването на този метод в обучението по чужд език способства за променяне ролята на учениците от пасивна в активна, като те придобиват автономност и по-голяма отговорност за изучаването на новия материал (Hristov 2022, p. 24). По подобен начин подпомогнатото от ИКТ проблемно ориентирано обучение (англ. *problem-based learning*) отрежда активна роля на учащите, като ги въвлича в задания, които изискват от тях да решават различни по сложност проблеми. По думите на М. Нейкова, този тип обучение „създава условия обучаваните да се превърнат в активни, самостоятелни субекти на собственото си учене“ (Neikova 2017, p. 150). Не на последно място, обучението, базирано на образователни игри, или т.нар. игрови подход (англ. *game-based learning*), повишава ангажираността и мотивацията на учениците (Mladenova 2022, p. 22), което, от своя страна, засилва и тяхната активност в процеса на учене.

Освен гореизложените предимства на включването на ИКТ в обучението по чужди езици анализиранят научен дискурс очертава и някои предизвикателства или недостатъци. За разлика от описаните предимствата, които включват както специфични за чуждоезиковото обучение аспекти, така и общи за различните дисциплини, недостатъците се ограничават предимно до втората категория. На преден план излизат техническите затруднения (като например липса на стабилна интернет връзка или подходящо оборудване), недобра компютърна грамотност, липса на директен контакт между участниците в учебния процес и свързаното с това неефективно общуване (Kremenska 2012, Dyballa 2022, Getova 2022, Koeva 2022). Както става ясно, това са предимно недостатъци, които надхвърлят рамките на чуждоезиковото обучение и засягат учебния процес по редица дисциплини. Във връзка с идентифицираните предизвикателства, свързани с включването на ИКТ в чуждоезиковото обучение, научният дискурс очертава различни възможности за тяхното преодоляване, като фокусът попада върху дигитализацията на образователните институции, разработването на учебни програми и материали, съобразени със стратегиите за дигитализация, и не на последно място, обучението на учители и повишаването на тяхната квалификация (Brachmann-Bosse, Wunderlich & Mavrodieva 2022).

Заключение

Разгледаните в настоящата обзорна статия научни трудове ясно показват, че според съществуващия български научен дискурс основната педагогическа функция на ИКТ в изучаването на чужд език е свързана с подпомагане процеса на развиване на езиковите умения (рецептивни и продуктивни),

както и тяхното оценяване. Анализираните източници също така посочват редица предимства и недостатъци, свързани с използването на ИКТ в чуждоезиковото обучение. Важно е да се отбележи, че докато установените недостатъци са предимно общи и надхвърлят сферата на чуждоезиковото обучение, засягайки и други дисциплини, то при предимствата се явяват както общи, така и специфични за изучаването на чужд език аспекти. Сред втората група на преден план излизат улесняване процеса на развитие на езиковите умения и комуникативната компетентност, както и повишаване автентичността на учебния процес. Тези установени тенденции ясно очертават ключовата спомагателна роля на ИКТ в процеса на усвояване на чужд език. Извеждайки на преден план този извод, настоящата обзорна статия обрисова обща картина на употребата на ИКТ като спомагателен инструмент за езикоусвояването в класната стая по чужд език в българския културен контекст, но не може да претендира за изчерпателност поради ограничения обхват на самото изследване. Тя обаче може да се превърне в основа и изходна рамка за бъдещи изследвания, които да допълнят общата картина с конкретика и детайли относно педагогическата роля на ИКТ в преподаването, ученето и оценяването по чужд език.

Благодарности

Това изследване е финансирано от Европейския съюз – NextGenerationEU, Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България, проект BG-RRP-2.004-0008-C01 „Софийски университет – маркер за иновации и технологичен трансфер (SUMMIT)“.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Key Competences for Lifelong Learning. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019, ISBN 978-92-76-00475-2 (print), ISBN 978-92-76-00476-9 (pdf), doi:10.2766/291008 (print), doi:10.2766/569540 (online).

ЛИТЕРАТУРА

- ВАСИЛЕВ, К., 2022. За някои лингводидактологични аспекти на мултимедийния урок. В: Д. ВЕСЕЛИНОВ & Р. ПЕНКОВА. *Оптимизация на образователната среда*, с. 145 – 151. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-854-07-5459-8.
- ВЪЛОВА, Т., 2018. eTWINNING в полза на чуждоезиковото обучение. *Чуждоезиково обучение*, т. 45, кн. 1, с. 41 – 48. ISSN 0205-1834.

- ГЕТОВА, А., 2022. Промени в комуникацията във висшето образование по време на пандемията: нагласите на преподавателите. *Реторика и комуникации*, кн. 53, с. 143 – 155. ISSN 1314-4464.
- ГОСПОДИНОВА, Ц., 2022. Интерактивност в обучението по английски език от разстояние в електронна среда. *Филология*, т. 1, кн. 42, с. 66 – 80. ISSN 0204-8779.
- ДАНОВ, Д., 2020. *Дигитализация и образование: иновативност, креативност и интеркултурност*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-5004-0.
- ИСКЪРОВА, Н., 2017. Теории за учене и мултимедийни компютърни игри. В: М. Данова. *XIII конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти от Факултета по класически и нови филологии*, с. 195 – 201. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISSN 1314-3948.
- КАИШЕВА, Р., 2021. Как да използваме Microsoft Teams. В: Д. КОХ-КОЖУХАРОВА, Д. ВЕСЕЛИНОВ, А. ПЕНЧЕВА, А. СТЕФАНОВА & К. БРАТАНОВА. *100 години чуждоезиково обучение в УНСС*, с. 125 – 136. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN 978-619-232-452-0.
- КОЕВА, Я., 2021. *Ефективност в обучението по чужд език*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“. ISBN 978-619-208-269-7.
- КРЕМЕНСКА, А., 2012. Възможности на виртуалните учебни среди за подпомагане на обучението по и на чужд език. *Чуждоезиково обучение*, т. 39, кн. 6, с. 555 – 568. ISSN 0205-1834.
- МЛАДЕНОВА, В., 2022. Игровият подход в онлайн обучението по испански език. В: М. МАРКОВА & П. ЦВЕТКОВ. *Език и професионална комуникация 4. Учение, преподаване и оценяване на чужди езици за общи и професионални цели*, с. 22 – 33. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-5406-2.
- НЕЙКОВА, М., 2015. *Дейностно ориентиран подход към изучаването на чужд език в контекста на електронното обучение от смесен тип*. София: Фараго. ISBN 978-619-206-020-6.
- НЕЙКОВА, М., 2017. Проблемно обучение, електронно учене и мобилни технологии при изучаването на чужд език. *Чуждоезиково обучение*, т. 44, кн. 2, с. 150 – 157. ISSN 0205-1834.
- ПАВЛОВА, Г. & ЦВЕТКОВ, П., 2022. Активиране на интерактивните говорни умения в онлайн обучението по немски език. В: М. МАРКОВА & П. ЦВЕТКОВ. *Език и професионална комуникация 4. Учение, преподаване и оценяване на чужди езици за общи и*

- професионални цели, с. 48 – 61. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-5406-2.
- ПЕЙЧЕВА-ФОРСАЙТ, Р. & АЛЕКСИЕВА, Л., 2022. Опитът в електронното обучение на студенти и преподаватели като фактор за формиране на отношения и нагласи към неговите възможности и ограничения (уроци от пандемията COVID-19). *Педагогика*, т. 94, кн. 9, с. 1191 – 1201. ISSN 0861-3982.
- СЛАВОВА, В., 2021. За някои аспекти на смесеното чуждоезиково обучение. *Техники и технологии в чуждоезиковото обучение и висшето образование*, т. 2, кн. 2, с. 91 – 106. ISSN 2683-0876.
- ТОДОРОВ, П. & ВЕСЕЛИНОВ, Д., 2021. Изучаване на чужди езици чрез Duolingo. В: Д. ВЕСЕЛИНОВ, М. ТОТОМАНОВА-ПЕНЕВА & П. ПЕТРОВ. *Диалогът в образованието – съвременност и перспективи*, с. 121 – 130. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-5231-0.
- ХРИСТОВ, Р., 2022. Модел за приложение на метода обърната класна стая с интегрирани в него подкаст и видкаст в часовете по английски език. *Педагогически форум*, кн. 1, с. 22 – 33. ISSN 1314-7986.
- ЧИЧОВА, Е., 2022. Форми на текущ контрол в часовете по специализиран френски език по време на здравната криза. Сравнение на два текущи контрола с устна и писмена компонента. В: М. МАРКОВА & П. ЦВЕТКОВ. *Език и професионална комуникация 4. Учене, преподаване и оценяване на чужди езици за общи и професионални цели*, с. 62 – 79. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-5406-2.

REFERENCES

- BRACHMANN-BOSSE, S., WUNDERLICH, S. & MAVRODIEVA, L., 2022. Distanzlernen als Zukunftsmodell für den Schulunterricht in Bulgarien? – Erfahrungen und Perspektiven des Projekts „Remote Schools“ des Goethe-Instituts. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 42 – 48. ISSN 1314-281X.
- DANOV, D., 2020. *Digitalizatsiya i obrazovanie: inovativnost, kreativnost i interkulturnost*. Sofia: Sv. Kliment Ohridski. ISBN 978-954-07-5004-0.
- DANOVA, M. & DANOV, D., 2022. Teaching in the digital age during the COVID-19 pandemic. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 94, no. 3s, pp. 34 – 40. ISSN 0861-3982.
- DIMITROVA, S., 2022. Teaching English pronunciation during the COVID pandemic. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 94, no. 3s, pp. 90 – 100. ISSN 0861-3982.

- DIMOVA, I., 2020. In search of the way forward: Implementing the pedagogical perspective of English as an international language in Bulgaria. *ELOPE: English Language Overseas Perspectives and Enquiries*, vol. 17, no. 2, pp. 179 – 193. ISSN: 1581-8918.
- DYBALLA, J., 2022. Online-Studium an der Sofioter Universität – Herausforderungen und Perspektiven am Beispiel der Seminare und Vorlesungen. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 53 – 57. ISSN 1314-281X.
- GETOVA, A., 2022. Promeni v komunikatsiyata vav vissheto obrazovanie po vreme na pandemiyata: naglasite na prepodavatelite. *Retorika i komunikatsii*, no. 53, pp. 143 – 155. ISSN 1314-4464.
- GOSPODINOVA, D., 2022. Interektivnost v obuchenieto po angliiski ezik ot razstoyanie v elektronna sreda. *Philologia*, vol. 1, no. 42, pp. 66 – 80. ISSN 0204-8779.
- HRISTOV, R., 2022. Model za prilozhenie na metoda obarnata klasna staya s integrirani v nego podkast i vidkast v chasovete po angliiski ezik. *Pedagogicheski forum*, no. 1, pp. 22 – 33. ISSN 1314-7986.
- ILIYAZOVA, A., 2020. Lernen ohne externe Kontrolle? Fragestellung über die Kreativität des menschlichen Gehirns und die Autonomie des künstlichen Systems. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 28 – 37. ISSN 1310-6228.
- ISKAROVA, N., 2017. Teorii za uchene i multimediiini kompyutarni igri. V: M. Danova. *XIII konferentsiya na nehabilitiranite prepodavateli i doktoranti ot Fakulteta po klasicheski i novi filologii*, pp. 195 – 201. Sofia: Sv. Kliment Ohridski. ISSN 1314-3948.
- IVANOVA, R., 2015. Kooperatives Schreibhandeln im Blended-Learning-Modus. In: E. DENTSCHEWA, M. RAZBOJNIKOVA-FRATEVA, E. BASCHEWA, R. KILEVA-STAMENOVA, R. IVANOVA & S. ARNAUDOVA. *Traditionen, Herausforderungen und Perspektiven in der germanistischen Lehre und Forschung. 90 Jahre Germanistik an der St.-Kliment-Ochridski-Universität Sofia. Akten der Jubiläumskonferenz der Fachrichtung Deutsche Philologie. 11. – 12. Oktober 2013*, pp. 702 – 715. Sofia: Universitätsverlag „St. Kliment Ochridski“. ISBN 978-954-07-3684-6.
- IVANOVA, R., 2023. Lernwirksamer (Fremdsprachen-)Unterricht im Verbund mit formativem Assessment. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 4 – 20. ISSN 1314-281X.
- KAISHEVA, R., 2021. Kak da izpolzvame Microsoft Teams. V: D. Koch-Kozhuharova, D. Vesselinov, A. Pencheva, A. Stefanova & K. Bratanova. *100godinichuzhdoezikovoobuchenievUNSS*, pp. 125–136. Sofia: Izdatelski kompleks – UNSS. ISBN 978-619-232-452-0.

- KOEVA, J., 2010. Vom Lesen zum Schreiben. Überlegungen zu einer interkulturellen Methodik im DaF-Unterricht. In: H. Kaspar-Hehne & I. Schweiger. *Kulturelle Vielfalt deutscher Literatur, Sprache und Medien*, pp. 77 – 86. Göttingen: Universitätsverlag. ISBN 978-3-941875-46-3.
- KOEVA, J., 2021. *Efektivnost v obuchenieto po chuzhdi ezitsi*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Sv. Kiril i Metodii”. ISBN 978-619-208-269-7.
- KOEVA, J., 2022. Pendeln zwischen direktem Studium und Online-Ausbildung. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 6 – 10. ISSN 1314-281X.
- KOLEVA, A., 2022. Lehren und Lernen mit digitalen Tools im Online-Unterricht. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 23 – 30. ISSN 1314-281X.
- KREMENSKA, A., 2012. Vazmozhnosti na virtualnite uchebni sredi za podpomagane na obuchenieto po i na chuzhd ezik. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*, vol. 39, no. 6, pp. 555– 565. ISSN 0205-1834.
- METZ, D. & TSVETKOV P., 2012. Alle schon vernetzt oder was? *Contrastive Linguistics*, no. 2, pp. 46 – 33. ISSN: 0204-8701.
- MLADENOVA, V., 2022. Igrovijat podhod v onlain obuchenieto po ispanski ezik. V: M. Markova & P. Tsvetkov. *Ezik i profesionalna komunikatsiya 4. Uchene, prepodavane i otsenyavane na chuzhdi ezitsi za obshti i profesionalni tseli*, pp. 22 – 33. Sofia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Ohridski”. ISBN 978-954-07-5406-2.
- MONEV, V., 2020. Das Projekt „Deutsch als Fremdsprache, studienbegleitend im Distant Learning“. *BDV-Magazin. Zeitschrift des Bulgarischen Deutschlehrerverbandes*, pp. 70 – 76. ISSN 1310-6228.
- NEIKOVA, M., 2015. *Deinostno-orientiran podhod kam izuchavaneto na chuzhd ezik v konteksta na elektronното obuchenie ot smesen tip*. Sofia: Farago. ISBN 978-619-206-020-6.
- NEIKOVA, M., 2017. Problemno obuchenie, elektronno uchene i mobilni tehnologii pri izuchavaneto na chuzhd ezik. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*, vol. 44, no. 2, pp. 150 – 157. ISSN 0205-1834.
- PAVLOVA, G. & TSVETKOV, P., 2022. Aktivirane na interaktivnite govorni umeniya v onlain obuchenieto po nemski ezik. V: M. Markova & P. Tsvetkov. *Ezik i profesionalna komunikatsiya 4. Uchene, prepodavane i otsenyavane na chuzhdi ezitsi za obshti i profesionalni tseli*, pp. 48 – 61. Sofia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Ohridski”. ISBN 978-954-07-5406-2.

- PEYTCHEVA-FORSYTH, R. & ALEKSIEVA, L., 2022. Oпитат v elektronното obuchenie na studenti i prepodavateli kato faktor za formirane na otnosheniya i naglasi kam negovite vazmozhnosti i ogranicheniya (urotsi ot pandemiyata COVID-19). *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 94, no. 9, pp. 1191 – 1201. ISSN 0861-3982.
- SLAVOVA, V., 2021. Za nyakoi aspekti na smesenoto chuzhdoezikovo obuchenie. *Tehniki i tehnologii v chuzhdoezikovoto obuchenie i vissheto obrazovanie*, vol. 2, no. 2, pp. 91 – 106. ISSN 2683-0876.
- TCHITCHOVA, E., 2022. Formi na tekusht kontrol v chasovete po spetsializiran frenski ezik po vreme na zdravnata kriza. Sravnenie na dva tekushti kontrola s ustna i pismena komponenta. V: M. Markova & P. Tsvetkov. *Ezik i profesionalna komunikatsiya 4. Uchene, prepodavane i otsenyavane na chuzhdi ezitsi za obshti i profesionalni tseli*, pp. 62 – 79. Sofia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Ohridski”. ISBN 978-954-07-5406-2.
- TODOROV, P. & VESSELINOV, D. 2021. Izuchavane na chuzhdi ezitsi chrez Duolingo. V: D. Vesselinov, M. Totomanova-Peneva & P. Petrov. *Dialogat v obrazovaniето – savremennost i perspektivi*, pp. 121 – 130. Sofia: “Sv. Kliment Ohridski”. ISBN 978-954-07-5231-0.
- VALOVA, T., 2018. eTWINNING v polza na chuzhdoezikovoto obuchenie. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*, vol. 45, no. 1, pp. 41 – 48. ISSN 0205-1834.
- VASILEV, K., 2022. Za nyakoi lingvodidaktologicheski aspekti na multimediniya urok. V: D. Vesselinov & R. Penkova. *Optimizatsiya na obrazovatelната среда*. pp. 145 – 151. Sofia: “Sv. Kliment Ohridski”. ISBN 978-854-07-5459-8.

Acknowledgements

This study has been financed by the European Union –NextGenerationEU, National Recovery and Resilience Plan of the Republic of Bulgaria, project BG-RRP-2.004-0008-C01 “Sofia University Marking Momentum for Innovation and Technological Transfer (SUMMIT)”.

PEDAGOGICAL APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: ADVANTAGES AND CHALLENGES

Abstract. The aim of this article is to examine the pedagogical application of digital technologies in the field of foreign language education in Bulgaria by laying emphasis on the advantages and challenges of incorporating new technologies into foreign language classes. The present article conducts a literature review of publications from the Bulgarian scientific discourse, whose object of analysis are digital competence and information and communication technologies (ICT) in the foreign language classroom, by using the method of content analysis.

Keywords: digital competence; ICT; foreign language education§ Bulgarian context

✉ **Dr. Irena Dimova**

ORCID iD: 0000-0001-6706-3493

Sofia University

Sofia, Bulgaria

E-mail: ildimova@uni-sofia.bg

✉ **Dr. Plamen Tsvetkov**

ORCID iD: 0000-0003-4051-667X

Sofia University

Sofia, Bulgaria

E-mail: pccvetkov@uni-sofia.bg

✉ **Dr. Mihal Pavlov**

ORCID iD: 0000-0002-5481-0709

Sofia University

Sofia, Bulgaria

E-mail: mihal@uni-sofia.bg